

Πατριαρχικά μορφαί

Πατριαρχικά μορφαί

Ἡ μήτηρ τῶν Ἐκκλησιῶν ἔχει συμπεριλάβει εἰς τοὺς κόλπους της ἓνα ἀξιοσημεῖωτον ἀριθμὸν κληρικῶν, οἱ ὅποιοι ἐπέδειξαν μὲ τὸ ἦθος τους καὶ τὴν προσωπικότητά τους ζῆλον, ἀγάπην καὶ πίστιν εἰς τὸ λειτούργημά τους τόσο εἰς πολιτικὸν ὅσο καὶ εἰς ἐκπαιδευτικὸν ἐπίπεδον. Εἰς τὸ πολιτικὸν ἐπίπεδον συγκαταλέγονται οἱ ἀγῶνες διὰ τὴν διάσωσιν καὶ διατήρησιν τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων, τὰ ὅποια εὐρίσκονται εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Παλαιστίνης, ἐνῶ εἰς τὸ ἐκπαιδευτικὸν ἐπίπεδον ἐντάσσεται ἡ συγγραφὴ καὶ ἐκτύπωσις βιβλίων, ἡ ἐνίσχυσις τῶν σχολείων καθὼς καὶ ἡ διαρκὴς θρησκευτικὴ καθοδήγησις τῶν ὀρθοδόξων Χριστιανῶν.

Θεοφάνης Γ΄ <1608-1644>

Εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 17ου αἰῶνος ὁ θρόνος τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων παραχωρεῖται εἰς τὸν Θεοφάνην Γ΄ μὲ τὸ ἐπώνυμον Καράκαλλος, ἀνηψιὸν τοῦ προκατόχου του Σωφρονίου. Ὁ Θεοφάνης συνεδέετο φιλικῶς μὲ τὸν περίφημον Κύριλλον Λούκαρην, πράγμα τὸ ὁποῖον ὠδήγησε εἰς τὴν στενὴν συνεργασίαν τους εἰς τὸ φλέγον ζήτημα τῶν Ἱερῶν Προσκυνημάτων. Ἐξάλλου ἤδη ἀπὸ τὸν 17ον αἰῶνα εἶχον ξεκινήσει ἀγῶνες τῶν λατινικῶν μοναχικῶν ταγμάτων νὰ ἰδιοποιηθοῦν τὰ Προσκυνήματα μὲ κάθε τρόπον. Ἐχθρικαὶ στάσεις ἀπὸ διαφόρους πλευράς, δωροδοκίαι καὶ ὑποσχέσεις ἔβαλον ἀλυπήτως τὸ Πατριαρχεῖον εἰς τὴν προσπάθειάν του νὰ διαφυλάξῃ τὰ προσκυνήματα. Ὁ Θεοφάνης ἐφυλακίσθη δύο φορὰς καὶ ἐγλίτωσε τὸν θάνατον ἀπὸ θαῦμα. Ἐσυνέχισε τὸ ἔργον του εἰς τὴν Μόσχαν καὶ εἰς τὴν Ἰβηρίαν, ὅπου εἰργάσθη σκληρῶς διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἱερατικῆς τάξεως καὶ συνέβαλε εἰς τὴν πνευματικὴν καθοδήγησιν τῶν ὀρθοδόξων. Ἐπιπλέον ἐπέδειξε ζῆλον διὰ τὴν ἀνασυγκρότησιν τῆς Ἀγιοταφίτικῆς Ἀδελφότητος, ὥστε οἱ Ἀγιοταφίται μοναχοὶ νὰμποροῦν νὰ ἀνταποκριθοῦν εἰς ὅλους αὐτοὺς τοὺς κινδύνους, οἱ ὅποιοι ἐνελόχευον ἐναντίον τοῦ

Πατριαρχείου. Είς τὸ ἐνεργητικόν του περιλαμβάνονται καὶ πλῆθος πατριαρχικῶν ἐπιστολῶν, αἱ ὁποῖαι πραγματεύονται θέματα δόγματος καὶ ὀργανώσεως.

Παΐσιος <1644-1661>

Τὸν Θεοφάνην διεδέχθη εἰς τὸν θρόνον ὁ ἀνηψιός του, Παΐσιος, ὁ ὁποῖος ἠσχολήθη ἰδιαιτέρως μὲ τὸ ζήτημα τῶν Ἀβυσσινίων, οἱ ὁποῖοι ὑπόκειντο εἰς τοὺς Ρωμαίους. Τὸ θέμα ἔληξε ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων μοναχῶν, κάτι τὸ ὁποῖον προὔκάλεσε τὸ μένος τῶν Ἀρμένιων, οἱ ὁποῖοι τὸν ἐσυκοφάντησαν καὶ μετὰ ἀπὸ πολλὰ μαρτύρια καὶ βασανισμοὺς ὁ Παΐσιος κατέληξε εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Αὐτοκρατορίας. Συμπαραστάτης του ὁ Δοσίθεος, ὁ ὁποῖος εἶχε γίνει μέλος τῆς Ἀγιοταφίτικῆς Ἀδελφότητος. Ἀργότερον ὁ Παΐσιος ἐξεκίνησε περιοδείαν διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῆς Ἀδελφότητος καὶ ἐσυνέχισε τὸ ἔργον τοῦ προκατόχου του εἰς τὴν Ρωσίαν καὶ τὴν Ἰβηρίαν. Ἀπέθανεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Δοσιθέου καὶ εἰς τὸν θρόνον τὸν διεδέχθη ὁ λόγιος καὶ μοναχὸς Νεκτάριος.

Νεκτάριος <1661-1669>

Ὁ Νεκτάριος μετὰ τὰς σπουδὰς του εἰς τὴν Σιναῖτικὴν Σχολὴν τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης ἔγινε μοναχὸς εἰς τὴν Ἁγίαν Αἰκατερίνην τοῦ ὄρους Σινᾶ. Αἱ δραστηριότητές του ὡς Πατριάρχης, μὲ συμπαραστάτην τὸν Δοσίθεον, ἦσαν ἡ μείωσις τοῦ χρέους τοῦ Ἁγίου Τάφου, ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ ναοῦ τῆς Βηθλεέμ, ἡ μερικὴ ἐπισκευὴ τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως καὶ ἡ ἵδρυσις σχολείων. Ὡστόσο καταλυτικὴ ὑπῆρξε ἡ ἰδιότης του ὡς λόγιος. Εἰς τὸ ἔργον του «Ἐπιτομὴ τῆς Ἱεροκοσμικῆς Ἱστορίας» ἀναφέρεται εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ὄρους Σινᾶ καὶ τῆς ἐκεῖ μονῆς, καθὼς καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν βασιλέων τῆς Αἰγύπτου. Ἐπίσης ἔγραψε πολλὰ θεολογικὰ συγγράμματα, ἀναδεικνύοντα αὐτὸν εἰς ἓνα ἐκ τῶν σημαντικωτέρων θεολόγων τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας. Καταβεβλημένος παρητήθη παραχωρῶν τὸν θρόνον εἰς τὸν Δοσίθεον.

Δοσίθεος <1669-1707>

Ὁ Δοσίθεος ἀποτελεῖ μίαν πολυσχιδῆ προσωπικότητα μὲ ἔντονον καὶ πολὺπλευρον δραστηριότητα εἰς τὴν Ἀγιοταφίτικὴν Ἀδελφότητα. Ἡγωνίσθη μὲ ζῆλον ὑπὲρ τῶν Ἱερῶν Προσκυνημάτων,

ἔκανε μεγάλην περιοδείαν διὰ τὴν συγκέντρωσιν χρημάτων ὑπὲρ τοῦ Ἁγίου Τάφου, ἐμερίμνησε διὰ τὴν ἴδρυσιν ἑλληνικοῦ τυπογραφείου εἰς διαφόρους Μονάς, ὅπου ἐτύπωσε τὰ ἔργα του «Τόμος Καταλλαγῆς» καὶ «Τόμος Ἀγάπης». Τὸ μέγα ἔργον του «Ἱστορία περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις Πατριαρχευσάντων» ἐξεδόθη ἀργότερον ὑπὸ τοῦ ἀνηψιοῦ του καὶ διαδόχου εἰς τὸν θρόνον Χρυσάνθου. Ἡ λατρεία του διὰ τὴν παιδείαν τὸν ὠδήγησε τόσο εἰς τὴν ἴδρυσιν, ὅσο καὶ εἰς τὴν ἐνίσχυσιν σχολείων εἰς τὴν Παλαιστίνην, τὰς Ἡγεμονίας καὶ τὴν Μόσχαν.

Χρῦσανθος <1707-1730>

Ὁ Χρῦσανθος ἐσυνέχισε τὸ ἔργον τῶν προκατόχων του ὅσον ἀφορᾷ στὴν διαφύλαξιν τῶν Ἱερῶν Προσκυνημάτων καὶ κατάφερε νὰ ὀλοκληρωθῇ ἡ ἐπισκευὴ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως. Χάριν εἰς τὰς ἐπαφάς του μὲ ἐπιφανεῖς ἡγεμόνας συνέβαλε εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Ἁγίου Τάφου. Εἰς τὴν παιδείαν ὅμως προσέφερε μεγίστην ἀρωγὴν. Ἐχων ὁ ἴδιος σπουδάσει εἰς τὴν Πατριαρχικὴν Ἀκαδημίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔδωσε μεγάλην ἔμφασιν εἰς τὴν ἀνάγκην ἰδρύσεως καὶ ἐνισχύσεως τῶν σχολείων, κυρίως εἰς τὸν τουρκοκρατούμενον χῶρον. Ὁ Χρῦσανθος εἶχε μελετήσῃ ἀστρονομία καὶ μαθηματικά, συνέγραψε ἀστρονομικὸν σύγγραμμα μὲ τίτλον «Εἰσαγωγὴ εἰς τὰ Γεωγραφικὰ καὶ Σφαιρικὰ», συνέγραψε τὸ ἔργον «Κιταΐα δουλεύουσα», ἡ ὁποία ἀποτελεῖ μίαν περιγραφὴν τῆς ἱστορίας τῶν Κινέζων, ἔγραψε πολλὰς ἐπιστολάς ποικίλων θεμάτων καὶ ἔκανε ταξίδια εἰς πολλὰς χώρας. Ἀναμφιβόλως ἀποτελεῖ μίαν ἀπαστράπτουσαν προσωπικότητα, ἡ ὁποία ἐσηματοδότησε τὴν περίοδον τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας.